

Zaposlovanje starejših

Imamo pravice!

Starejši so pri iskanju dela cenjeni tudi zaradi bogatih izkušenj.

Starejši ljudje, ki so izgubili delo, velikokrat neuspešno iščejo zaposlitev. Tako mladi kot starejši so pogosto žrtev različnih stereotipov. Za mlade velja, da jim manjka zrelosti, medtem ko za starejše pravijo, da jim primanjkuje prožnosti, motivacije in zmožnosti sprejemanja novih idej. V Sloveniji je bilo marca letos registriranih 74.216 brezposelnih oseb, brezposelnost pa se je v primerjavi s februarjem zmanjšala za 4,4 odstotka. Konec marca je bilo tako med nezaposlenimi največ žensk (54,8 odstotka), tem na lestvici poleg drugih sledijo brezposelni, stari od 26 do 39 let (31,4 odstotka), in brezposelni, starejši od 50 let (30,2 odstotka).

POSEBNE PRAVICE ZAPOSLENIH STAREJŠIH

Pri določanju pravic, ki jih imajo starejši delavci, se moramo najprej ustaviti pri zakonu o delovnih razmerjih (ZDR). Ta sicer ne definira neposredno pojma starejšega delavca, a določa starost, ki je podlaga za pridobitev statusa starejšega delavca, ki uživa posebno varstvo v času zaposlitve. Kot starejši so v tem okviru mišljeni delavci, ki so starejši od 55 let, ne glede na spol. Tu moramo dodati še, da je v primeru starejših delavk treba upoštevati še ureditev, ki ureja postopnost zviševanja starosti za pridobitev statusa starejše delavke. V tem primeru se starost 55 let za delavke uveljavlja postopoma od 1. januarja 2003, ko je bila starost delavke 51 let, do leta 2014. Vključno s tem letom se bo starost zviševala po štiri mesece vsako leto, enako kot se povečujejo pogoji starosti za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Starejši delavci tako uživajo v času zaposlitve posebno varstvo. Eno teh je varstvo pred odpovedjo, ki preprečuje redne odpovedi iz poslovnega razloga brez delavčevega pisnega soglasja ves čas, dokler nima zagotovljenih minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Iz-

jema je le, če mu je za ta čas zagotovljena pravica do denarnega nadomestila na zavodu za zaposlovanje. Posebne zaščite v primeru prenehanja starejšega delavca na nižje vrednotena delovna mesta zakon nima, a je takšna določba po navadi v kolektivnih pogodbah. Po zakonu velja, da je v primeru spremembe delovnega mesta potrebna tudi nova pogodba o zaposlitvi.

SPODBUDE DRŽAVE

Sicer pa država zaposlovanje starejših spodbuja prek zavoda za zaposlovanje, in sicer z različnimi javnimi razpisi. Letos so tako ponudili javni razpis za spodbujanje novega zaposlovanja starejših 2, ki ponuja subvencionirano zaposlovanje teže zaposljivih brezposelnih oseb, ki so starejše od 50 let, in razpis za izbor projektov zaposlitvenih programov pri neprofitnih delodajalcih v Republiki Sloveniji za leto 2007. Na zavodu so do nadomestila med brezposelnostjo upravičeni vsi tisti, ki jim pogodba o zaposlitvi ni prenehala po njihovi krivdi (na primer, če je prenehala pogodba za določen čas, iz poslovnih razlogov, zaradi stečaja ...).

DODATNO DELO PO UPOKOJITVI

Delavec, ki izpolni minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, lahko izbira med več možnostmi. Lahko da odpoved pogodbe o zaposlitvi oziroma sporazumno prenehanje pogodbe o zaposlitvi zaradi upokojitve, lahko se delno upokoji in uveljavlja pravico, da dela s krajšim delovnim časom ali pa nadaljuje delovno razmerje po sklenjeni pogodbi o zaposlitvi. Vsi tisti, ki se odločijo za prejemanje celotne pokojnine, vendar bi želeli vseeno poleg še kaj zaslužiti, lahko delajo po avtorski ali podje-

mni pogodbi. Takšno delo pride v poštev, če se upokojenec ne namerava delno ali ponovno zaposliti. Avtorska pogodba pomeni samostojno kreativno delo, medtem ko se podjemne pogodbe uporabljajo v primerih opravljanja določenega posla oziroma dela. Podjemna pogodba je primerna v primeru začasnega, občasnega dela, ki pa ob polni upokojitvi ne sme presegati časovnih okvirov. To pomeni, da lahko upokojenec tako dela največ 8 ur na teden ali 20 ur na mesec. Poudariti velja, da upokojenec v takšnih primerih ne sme biti v nikakršnem delovnem razmerju ali delati dela, ki bi kazala na takšno razmerje.

Obstajajo podjetja, ki z veseljem zaposlijo starejše in tudi upokojene posameznike. Eno takšnih je podjetje Skrivnostni nakup, d.o.o., ki se ukvarja s preverjanjem kakovosti storitev ali izdelkov. To počnejo z metodo skrivnostnega nakupovanja (angl. mystery shopping), pri čemer z raziskavo osebja določenega podjetja preverijo njihovo vedenje do kupcev. Skrivni kupci obiščejo trgovino ali katero drugo podjetje in z nakupovanjem ocenjujejo kakovost osebja, storitev, izdelka ... Takšne raziskave potekajo po vsej Sloveniji, potrebujejo pa različne starostne skupine ljudi iz različnih krajev po Sloveniji. Za informacije so vam na voljo na telefonski številki: 01/561-13-78, lahko pa izpolnite prijavnico, ki jo najdete na njihovi internetni strani (www.skrivnostni-nakup.com).

PRIVOŠČITE SI IZOBRAŽEVANJE

Na področju izobraževanja starejših za preprečevanje njihove izobčenosti iz družbe, za njihovo dejavno življenje in delovanje v javnosti, za prispevanje k razvoju ter spreminjanje politike starosti in staranja velja omeniti Društvo (ali Univerzo) za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje. To je neprofitno združenje in temelji na osnovnih načelih sodelovanja, samoorganizacije, soodgovornosti in prostovoljnega dela slušateljev. Ponujajo izobraževanje starejših odraslih, predupokojitveno izobraževanje, izobraževanje za prostovoljno delo, svetovanje starejšim za življenje in urejanje življenjskih vprašanj, izobraževanje starejših delavcev, delodajalcev in javnosti ter še in še. Vrata imajo odprta za odrasle v poznejših letih in brezposelne, ne glede na stopnjo formalne izobrazbe, politično, narodnostno ali versko pripadnost. Po vsej Sloveniji v različnih lokalnih okoljih deluje 35 takšnih univerz, ki se povezujejo v neformalno mrežo. Vsi, ki vas njihovo delovanje in izobraževanje zanima, ste vabljeni, da svoja vprašanja posredujete na telefonsko številko: 01/433-20-90 ali si ogledate njihovo internetno stran www.univerzazatretjeobd-drustvo.si.

KRISTINA ZAJC